

*Л. В. ЛАЗОРЕНКО, канд. екон. наук, викл.
(Боярський сільськогосподарський технікум
Національного аграрного університету)*

ВПЛИВ ЕКОЛОГІЧНИХ ФАКТОРІВ НА ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ

Наукові праці МАУП, 2003, вип. 7, с. 34–35

Розглядаючи будь-яку організацію як систему, можна стверджувати, що на її діяльність впливає велика кількість різноманітних факторів внутрішнього та зовнішнього середовища. Завдання менеджерів кожної організації полягає у забезпеченні ефективної взаємодії між підприємством та навколишнім середовищем.

Характер такої взаємодії можна подати у вигляді двох моделей: “населення — екологія” і “ресурсна залежність”.

Модель “населення — екологія” дає огляд взаємодії організації з навколишнім середовищем, зосереджуючи увагу на населенні чи групах організацій, і доводить, що фактори навколишнього середовища можуть сприяти виживанню одних організацій, а інших вести до банкрутства. Модель “населення — екологія” передбачає три стадії впливу середовища на організацію.

На першій стадії зміни відбуваються лише у зовнішніх формах організації.

Друга стадія — це відбір змін, що відбуваються в організації, виходячи з того, що одні зміни більше відповідають навколишньому середовищу, ніж інші. На цій стадії організація робить спробу визначити інші поєднання ресурсів і умов, які дозволяють їй підтримувати своє існування. Якщо вона не відшукає свою відповідну ринкову нішу, то не зможе вижити.

Третя стадія — збереження набутих форм організації, коли вони постійно відтворюються у процесі її діяльності.

Модель “ресурсної залежності” ілюструє залежність організації від навколишнього середовища як джерела ресурсів. Будь-яке підприємство потребує для здійснення своєї діяльності певних видів ресурсів, і чим більший асортимент необ-

хідних ресурсів, тим більша його залежність від навколишнього середовища.

Таким чином, можна спостерігати подвійну залежність між організацією та навколишнім середовищем. З одного боку, навколишнє середовище впливає на діяльність організації, створюючи і забезпечуючи її ресурсами різних видів, а з іншого — організація впливає на навколишнє середовище за допомогою результатів своєї діяльності — випуском і реалізацією різних видів товарів, продукції і послуг, які виходять за межі конкретного підприємства і вступають у взаємодію із суб'єктами зовнішнього середовища.

Не можна применшувати значення кожного фактору впливу як на діяльність підприємства, так і на навколишнє середовище. Не слід залишати поза увагою суттєві економічні, політичні, соціально-культурні і людські важелі, але останнім часом екологічна проблема набула особливого змісту. Тяжкий стан екології країни обумовлений, перш за все, недбалим ставленням до навколишнього середовища як керівників окремих підприємств, так і керівників потужних промислових корпорацій. На перше місце ставляться особисті інтереси, потім інтереси і потреби компанії, а питання про захист та турботу навколишнього середовища посідають останнє місце або їх ігнорують взагалі. Таке ставлення до екології спричиняє природні катастрофи, особливо у західних регіонах України. Через необмірковану вирубку лісу річки вийшли із берегів і затопили тисячі людських помешкань. У результаті таких дій сотні населених пунктів опинилися під водою. Ще й до цього часу існує небезпека подібних явищ.

Продукція сільського господарства, яка складає понад 50 % загального валового виробництва

України, не відповідає встановленим екологічним нормам і стандартам. А це, у свою чергу, створює колосальні економічні проблеми, спричиняє величезні збитки як окремим підприємствам, що не дає можливості їх подальшому розвитку, так і державі загалом, що гальмує її вихід на міжнародний ринок.

Приділяючи особливу увагу економічним проблемам, керівники і менеджери різних рівнів управління забувають про те, що потужна і ефективна економіка не може існувати без стабільної і чистої екології. Будь-яка продукція буде конкурентоспроможною тільки тоді, коли вона екологічно чиста. Будь-яке підприємство буде ефективно функціонувати і розвиватися за умови, що його діяльність не загрожуватиме чистоті навколишнього середовища. Виходячи із сучасних вимог до екології жодне підприємство не зможе існувати у забрудненому середовищі і випускати там свою продукцію.

Як бачимо, існує замкнуте коло щодо цієї проблеми. Але розв'язати її під силу тільки досвідченим керівникам, спеціалістам, менеджерам різних

управлінських рівнів, якщо вони зосередять свої зусилля на впровадженні новітніх технологій виробництва, дотриманні якості, чистоти виробництва та відповідних екологічних норм.

Екологічну проблему передусім повинні розв'язати на державному рівні відповідні органи державного управління. Але державне керівництво не спроможне самотійно її розв'язати, адже питання забруднення навколишнього середовища стосується конкретних підприємств окремих галузей народного господарства. Скільки б не приймалися відповідні положення, розроблялися документи, необхідна обов'язкова співпраця керівників усіх галузей і кожного підприємства, їх бажання поліпшити навколишнє середовище і створити перспективне майбутнє для своєї держави. Адже цілком очевидним є те, що екологія і економіка країни, їх поточний стан і подальший розвиток перебувають у прямій залежності. Тому доцільно розробляти, приймати і реалізовувати раціональні управлінські рішення, які б сприяли поліпшенню екології, а водночас і покращанню економічного стану країни в сучасних умовах.